

19/3/2023
כ"ו באדר ה'תשפ"ג

לכבוד,
ח"כ ישראל אייכלר,
יו"ר ועדת העבודה והרווחה

שלום רב,

הנדון: נייר עמדה בנושא ריבוי תאונות עבודה קטלניות מתחילת שנת 2023

- לקראת דיון בנושא "ישיבת מעקב – תאונות עבודה בענף הבנייה", שעתיד להתקיים ביום 20/3/2023 בוועדת העבודה והרווחה, הרינו להגיש נייר עמדה מטעם קו לעובד בנושא, כדלקמן:
- מתחילת השנה נהרגו 23 עובדים - 12 עובדים בענף הבנייה, 6 עובדים בענף התעשייה, 2 עובדים בענף החקלאות ו-3 עובדים בענף שירותים ומסחר. הסיבות הנפוצות ביותר בכל הענפים מתחילת השנה היו קריסת מבנה/תשתיות (7 הרוגים), פגיעת חפץ כבד (5 הרוגים), מכשיר עבודה/לכידה במכונה (5 הרוגים), ופגיעת רכב עבודה (4 הרוגים).
- מדובר בגידול בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. לשם השוואה, בשנה שעברה בתקופה המקבילה נהרגו 20 עובדים, מתוכם 10 בענף הבנייה, 5 בתעשייה, 4 בחקלאות ו-1 בשירותים ומסחר. בשנה שעברה הסיבה הנפוצה ביותר למוות הייתה נפילה מגובה (9 הרוגים בכלל הענפים).
- נפגעי תאונות העבודה הם לא רק מספרים וסטטיסטיקה. הנזק שנגרם לחברה הישראלית כתוצאה מריבוי תאונות העבודה הוא בלתי ניתן לכימות. לצד כל הרוג עומדות משפחות שלמות, כפרים וקהילות, שפעמים רבות לא רק איבדו את יקיריהן, אלא גם את המפרנסים העיקריים שלהן. גם להן יש לתת קול ובמה להשמיע את כאבן, ולדרוש שייעשה צדק. גם להן יש לתת דין וחשבון.
- להלן רשימת ההרוגים המלאה לשנת 2023 (עד כה), כפי שנאספה על ידי צוות קו לעובד ומתנדביו¹:

כתובת	תאריך התאונה	שם	גיל	לאום	ענף	גורם מעורב	גורם לתאונה	סנקציות עד כה
רמת גן, רח' קריניצי 51	2023-03-16	עלי טאליב אל-חוואמה علي طالب عبدالهادي الحوامه	35	פלסטיני	בניה	יזם: צליח רוטשילד, מבצע יוסף צליח בע"מ	קריסה	צו סגירה מס' 127507
רמת גן, רח' קריניצי 51	2023-03-16	מוסטפא מוחמד אל-חוואמה مصطفى محمد أحمد الحوامه	48	פלסטיני	בניה	יזם: צליח רוטשילד, מבצע יוסף צליח בע"מ	קריסה	צו סגירה מס' 127507
אשקלון, רח' צה"ל	2023-03-15	גבי מכלוף	50	ישראלי-יהודי	שירותים ומסחר		מלגזה	
באר שבע, רח' צאלים	2023-03-15	מוחמד ראתב זבידאת راتب زبيدات	32	פלסטיני	תעשייה	סיבוס רימון בנייה מתועשת בע"מ	נפילת חפץ	צו בטיחות מס' 127486
אשקלון, תחנת הכוח רוטנברג	2023-03-13			ישראלי-יהודי	תעשייה	חברת החשמל	קריסה	

¹ הנתונים בטבלת התאונות נאספים באמצעות הודעות ארגוני הצלה שונים (מד"א, איחוד הצלה, כיבוי אש וכד'). המידע מושלם על ידי עיתונאים, מקורות ממשלתיים, רשתות חברתיות ותקשורת ממשדית. בהתאם לזאת, יתכן ויחסרו פרטים. נתונים לשנים נוספות, ונתונים על תאונות עם נפגעים ברמת חומרה בינוני וקשה מתפרסמים במאגר הנתונים המלא כאן: <https://work-accidents.kavlaoved.org.il>.

צו בטיחות מס' 127059	לכידה במכונה	שנהב שינוע ועבודות עפר בע"מ	תעשיה	אחר	55		2023-03-06	אשקלון, רח' חוצות היוצר (אזה"ת הדרומי)
	קריסה		שירותים ומסחר	פלסטיני	49	עאהד יאסין חמידה עאהד ياسين حميدة	2023-03-03	פרדס חנה- כרכור, רח' הנורית
צו בטיחות מס' 126818	נפילת חפץ	מפעל יאסין לפרזול ולמסגרות	תעשיה	פלסטיני	19	מחמוד עליאן זוהדי עליאן محمود عليان زهدي عليان	2023-03-02	טייבה, שכונת אלסליימה
צו בטיחות, צו סגירה מס' 126784	נפילה מגובה	חברת ניצני הקיץ להובלות ובנייה בע"מ	בניה	ערבי אזרח ישראלי	35	סאמח עות'מאן אלקוואסמי سامح عثمان القواسمي	2023-03-02	ירושלים, רח' טשרניחובסקי
צו בטיחות מס' 126338	לכידה במכונה	גומי כהן- הוואה בע"מ	תעשיה		50		2023-02-24	פתח תקווה, רחוב מודיעין
צו בטיחות מס' 126292 ; צו סגירה מס' 126193	רכב עבודה	דרגה אמירים חברה לייזום והשקעות בע"מ (יזם), בסיס הנדסה בע"מ (חברה מבצעת)	בניה	ערבי אזרח ישראלי	47	בילאל ח'אלד זידאן עאסלה بلال خالد زيدان عاصلة	2023-02-21	מעלות תרשיחא, רחוב ספיר
צו בטיחות מס' 126158	נפילת חפץ	חברה מבצעת: אחים בן רחמים (צפון) בע"מ	בניה	ישראלי- יהודי	55	יחזקא אהרון הורביץ	2023-02-20	ירושלים, רחוב שירת אהרן
	נפילת חפץ		שירותים ומסחר		40		2023-02-16	רמת גן, רח' יד שלום
צו בטיחות מס' 125918	לכידה במכונה	אינרום תעשיות בניה בע"מ (חברה מבצעת), מפעל איטונג בע"מ (מקום עבודה)	תעשיה	פלסטיני	56	מוחמד מחמוד נתשה מחמד محمود ابو الشوك الننتشه	2023-02-13	אשקלון, אזור התעשייה הדרומי
צו בטיחות מס' 126178 ; צו סגירה מס' 125825	נפילה מגובה	פרויקט Blue Bay- ציון בריגה ובניו	בניה	פלסטיני	35	יאסר חסן זעבוט יאסר حسن زعبوط	2023-02-13	נתניה, רח' הביכורים
צווי בטיחות, מס' 125694, 125695	קריסה	ע נ הר עפר בע"מ	בניה	ערבי אזרח ישראלי	48	עקאב סאבא عقاب سابا	2023-02-08	אשדוד, מכללת סמי שמעון
צווי בטיחות, מס' 125694, 125695	קריסה	ע נ הר עפר בע"מ	בניה	ערבי אזרח ישראלי	50	מגייד חדיד مجيد حديد	2023-02-08	אשדוד, מכללת סמי שמעון
	רכב עבודה		חקלאות	רואנדי	28	פיפיאס נקודורה	2023-02-06	דגניה א', צפון
הוצאו צוים 124907, 124905- הפסקת עבודה	קריסה	פנחס ישראל- בעל היתר בנייה	בניה	פלסטיני	28	מוחמד יאסין אלח'טיב מחמד ياسين الخطيب	2023-01-26	בני ברק, רחוב רבן גמליאל
צו בטיחות מס' 124577, מס' 124645	לכידה במכונה	סיבוס רימון בנייה מתועשת בע"מ	תעשיה	מולדובי	40	אלכסנדר גרנדינרו Alexander Grandinaru	2023-01-21	באר שבע, רח' צאליס

	מכשיר עבודה		בניה	ערבי אזרח ישראלי	40	מוחמד זועבי محمد جمال زعيبي	2023- 01-16	תל מונד, דרך אבנט (אזה"ת)
צו בטיחות מס' 124394, לפי 124393. חקירה ראשונית- העבודות לא דווחו למינהל הבטיחות ולכן האתר לא היה מפוקח.	נפילת חפץ	א.ד.ס כוכב בניה ויזמות בע"מ	בניה	פלסטיני	24	יוסף מרעי טרדה יוסף مرعي الطردة	2023- 01-16	ירושלים, רח' הליה
	רכב עבודה		חקלאות	תאילנדי	40		2023- 01-01	חניאל, מרכז

6. חלק מהסיבות למספר התאונות הגבוה בענף הבנייה צוינו בדו"ח מבקר המדינה האחרון², אשר הורה על שורת כשלים מערכתיים, הנובעים בין היתר מתכנון שגוי, ריבוי גורמי מינהל מעורבים, אי מעקב שיטתי אחר הפרות ואכיפת סנקציות, והימנעות משימוש בסמכויות ואי הטלת סנקציות.
7. כמו כן, ההסדרה של ענף הבנייה לא מתאימה לאופי הענף ולשוק של העסקה קבלנית של עובדים מוחלשים, ודורשת חשיבה מחדש. התמריצים שקיימים היום גורמים ליזמים וחברות ביצוע רבות להעדיף מהירות בנייה על פני בטיחות, והעובדים משלמים את המחיר. המדינה בתורה מאפשרת למעסיקים המסכנים את עובדיהם ומתייחסים בזילות לחייהם, להמשיך בעבודתם ללא פגע.
8. על כן, אלו המלצותינו, כפי שפורטו בדו"ח השנתי של קו לעובד מיום 2/1/2023, ובמכתבינו למקבלי החלטות³:

א. גהות ומודעות

- נקיטת צעדים ליצירת אקלים בטיחותי במקומות העבודה (בדגש על הכשרות 360 ברמת אתר).
 - הקפדה על הקמת ועדות בטיחות ברמת אתר.
- #### ב. מניעת תאונות על ידי טיוב ההסדרה
- שיפור תנאי מפקחים ותגבור יחידת החקירות.
 - הארכת הוראת שעה: עוזרי בטיחות.
 - שקילה מחדש של אופן יישום החלטת ממשלה 3382 מיום 11/1/2018 בדבר ביטוח דיפרנציאלי.
 - חיוב בהתקנת רשתות מגן.
 - הקמת ועדה ציבורית לבחינת תיעוש, מיכון ומודרניזציה בענף.
 - עמידה בתנאי בטיחות כתנאי למתן רישיון קבלן על ידי רשם הקבלנים.

ג. אכיפה והרתעה

- פרסום דיווחים על תאונות עבודה שמתקבלים במינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית.
- התקנת נהלים על ידי רשם הקבלנים לשלילת רישיונות.
- התקנת תקנות מדרג אחריות פלילית.

² "בטיחות העובדים בענף הבנייה", דוח שנתי של מבקר המדינה - מאי 2022.
³ להרחבה, ראו דו"ח שנתי של קו לעובד לשנת 2022 בנושא בטיחות בעבודה.

- שימוש בסמכות להטלת סנקציות קיימות כמו לפי תקנות הפיגומים, תקנות ציוד מגן, תקנות גיהות ותקנות ביצוע בדיקות תקופתיות.
- קביעת תנאי בטיחות בהיתרי הבנייה שניתנים על ידי רשויות מקומיות.
- הקמת רשות לאומית לבטיחות ובריאות תעסוקתית.

9. חרף הדברים שנכתבו בדו"ח מבקר המדינה, המלצות ארגונים שונים, והצורך הברור בתיקון ההסדרה הלקויה בתחום הבטיחות והבריאות בעבודה, עדיין לא התפרסמה מדיניות אכיפה, לא פורסמה התוכנית לעדכון ושינוי חקיקת הבטיחות והגיהות, ואין תוכנית לאומית לשמירה על בטיחות ובריאות בענפים השונים.
10. בהקשר זה שוב חשוב לציין ש"אקלים הבטיחות" הוא רק נדבך אחד של התופעה, ומשבר התחלואה התעסוקתית, ופגיעה מתמשכת בזכויות המגן של העובדים, הם נדבכים נוספים ב"אקלים ההפקרה" של שוק העבודה בישראל. שכן, כפי שציין אחד העובדים שראיינו לאחרונה: "מעסיק שיפר את זכויות העבודה, יפר גם את הבטיחות. מי שלא מספק את כל הציוד הנדרש... אז הוא גם יפר את השכר."
11. הקשר בין תנאי העבודה לבטיחותם ובריאותם של העובדים הוא ברור כפליים בענף הבנייה, ולא בכדי עיקר תאונות העבודה הן בענף זה, אשר רווי בעבודת כפיים, הגירת עבודה ומבני העסקה פוגעניים. על שר העבודה לגבש בהקדם תוכנית עבודה סדורה תוך נקיטה בגישה אקטיבית ומניעתית, כדי למנוע את ההרוג הבא.

בברכה, ר.ג. גל

עו"ד דיאנה בארון,
מנהלת מדיניות ציבורית ורכות תחום
בטיחות ובריאות תעסוקתית
קו לעובד

העתקים:

גבי ענת כהן שמואל, מנהלת ועדת העבודה והרווחה
עו"ד נועה בן שבת, יועצת משפטית ועדת העבודה והרווחה
חברי וחברות ועדת העבודה והרווחה